

עשרים שנה להסתלקותו, ו' אדר תשנ"ט-תשע"ט

דחזיתיה לרבי

"מי יעלה... ומי יקום..." • זכרונות הוד ועובדות מופת מפיהם של תלמידי ישיבת פוניבז' הק', אודות דמותו הרוממה של ראש הישיבה מרן הגר"ד פוברסקי זצוק"ל אשר לא מש מתוך אהל היכל הישיבה הקדושה משך יובל שנים, שהיו חטיבה אחת רצופה של עמל התורה והעמדת תלמידים

זאב פלדמן

בזכרונותיו מימי הסתופפותו במחיצת רבו הגדול ועומד על מעלה מיוחדת בדמותו הרוממה:

"היתה לו לרבי דוד הנהגה, אשר כמדומני אפשר לומר עליו שהוא היה האחרון שנהג בה, והיא שליטה מוחלטת על כל תנועה מתנועותיו. כל מי שהתבונן בו, ראה בחוש את שליטתו המיוחדת בכל תנועה אשר היתה מחושבת בדקדוק רב.

מן החובה לציין את הדברים שאמר רבו המובהק של רבי דוד, מרן המשגיח רבי ירוחם זצוק"ל אודות מרן ה'סבא' מקלם זצוק"ל (דעת תורה במדבר עמוד ט"ז): 'הסבא זצ"ל לא הטה לעולם עיניו להביט אל הצדדין. ואם היו רואים בקלם אדם המביט לצדדין שלא לצורך גדול, היתה זאת שם לחרפה גדולה. ואני בבואי לקלם בפעם הראשונה נכנסתי בשעת תפילת מעריב - בקלם ארכה תפילת המעריב כשעה שלימה - ובית ה'תלמוד תורה' לא היה יותר גדול מחדר זה שאנו נמצאים עכשיו. ואף שחשקי לראות את הסבא זצ"ל היה גדול מאוד, כי לא ראיתיו עד אז, אף על פי כן לא הרימותי עיני להסתכל בו, ולא ראיתיו עד למחר. פחד כזה היה שורר שם בענין הרמת עין! ואם לפעמים אירע שהסבא ז"ל נטה את ראשו, היתה אז באמת סיבה גדולה על זה אשר היה נחיצות לראות. וגם אז היה מטה כל גופו להסתכלות, אבל לא צדד לעולם עיניו לבדנה'.

במידה זו נהג רבי דוד כל ימיו. שליטה מוחלטת היתה לו אפילו על אישוני עיניו, וידוע היה לכל שאינו מטה את ראשו ועיניו סתם ללא סיבה. באחת ההזדמנויות אף התבטא בפניי כי הינו רואה רק ישר נכחו ואינו רואה לצדדיו. זכורני כי באחת מלילות השבת בהן צעדתי עמו להיכל הישיבה, הבחנתי כי פרצה שריפה באחד מבניי הישיבה. מיד

בשעה שש בבוקר, כאשר החל להאיר היום, ביקש רבי דוד לשוב להיכל הישיבה ולהמשיך בתלמודו עד זמן התפילה, ואכן צעדתי עמו בדרכו למקומו הקבוע.

מאז התחלתי ללוותו מידי ליל שבת בדרכו מביתו להיכל הישיבה. היה זה כבר לעת זקנותו המופלגת, והדרך עמו היתה אורכת קרוב לשעה תמימה. עקב לצד אגודל היה פוסע רבי דוד מתוך מאמץ רב, אולם מעולם לא הסכים לוותר על חוק קביעותו ללימוד הלילה. גם בשבתות החורף, בעת שגשם זלעפות ניתך ארצה, לא ויתר רבי דוד על ההליכה מביתו לישיבה בעוד ליל ללימוד עד זמן התפילה. מובן לכל כי אחר ההליכה בגשם במשך קרוב לשעה, היה מעילו ספוג בגשם, אולם תיכף עם בואנו לישיבה, היה מפשיט את המעיל ומיד פונה ללמוד ללא כל השתהות.

קביעות זו היתה טבועה בדמו וכל רוחות שבעולם לא הזיזוהו. זכורני שגם בליל יום הקדוש, היה רבי דוד מגיע כדרכו להיכל הישיבה, כאשר הקדים לצאת מביתו כבר בשעה שתיים עשרה וחצי בלילה, וכך במשך כל ליל יום הכיפורים, לא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו ועסק בתורה. עומד בזכרונני כיצד השתוממתי אז איך בהיותו כבן תשעים שנה, נותר ער במשך הלילה והיום כולו שלאחריו, בעת עמדו בתפילות היום הקדוש.

בשנים המוקדמות יותר, היה רבי דוד מגיע ללמוד בהיכל הישיבה, החל מהשעה ארבע לפנות בוקר לערך, אולם אחר הסתלקותה של אשת חבר הרבנית ע"ה, החל להקדים ולהגיע לישיבה מידי לילה בשעה אחת לערך."

שליט בתנועותיו

רבי חיים שליט"א ממשיך

ותיקי בני הישיבה הקדושה דפוניבז', אשר זכו לקרבתו היתירה ול'ישב במחיצתו, כשהם שואפים אל קרבם מאוצרות דמותו הרוממה והמופלאה ומתחנכים לאורו של ה'תדיר' וה'מקודש', אשר האיר את הדרך אשר ילכו בה.

בצילו חמדתי וישבתי

השנים בהם זכה הגאון רבי חיים רומר שליט"א, לישב בצל רבו הגדול ואף לשמשו באמונה, נחקקו על לוח ליבו. בשיחה נרגשת מגולל בפנינו את תחילת שימושיו לפני רבו, דרך תיאור סדר תלמודו הנודע מידי לילה בהיכל הישיבה, אשר היה אצלו לחוק ולא יעבור ו'לא איבד אחת מלילותיו' מלעסוק בה בתורה:

"היה זה בשבת הסמוכה לראש השנה תשמ"ח. לאחר שני ימי ראש השנה, עם כניסת השבת הסמוכה, פסק הגנרטור מלפעול והתאורה בהיכל הישיבה כבתה. בליל השבת, פנה אליי אחד מנכדיו של ראש הישיבה רבי דוד זצ"ל ואמר כי היות ורגיל אני לערוך 'משמר' בלילות שבת בהיכל הישיבה, מבקש הוא ממני שאתלווה לסבו הגדול בדרכו לישיבה כמידי לילה בלילה לסדר לימודו הקבוע. שמחתי על הזכות הגדולה שנפלה בחלקי, ובשעה היעודה, צעדתי לצידו של רבי דוד והתלוויתי אליו בדרכו לישיבה. בהגיענו, אמרתי לרבי דוד כי למרות שהיכל הישיבה חשוך כולו, הרי שבחדר השיעורים הסמוך ישנה תאורה המופעלת באמצעות מצבר, ויכול הוא ללמוד שם, ואכן צעדתי עמו לחדר השיעורים ובו התיישב ללמוד, כשהוא מבקש שאשאר ללמוד לצידו. נותרתי ללמוד אכן בחדר השיעורים וביני ביני שוחחתי עמו בלימוד.

הספרו לפני מיטתו של המשגיח מרן הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בהלווייתו, קונן ראש הישיבה מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל: "בגמרא בזבחים מצינו כי 'תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם'. הביאור בזה כי מה שתדיר הרי הוא נעשה למציאות ושוב אינו רק כמקרה, כי הינו תמיד, ומה שתמיד כבר נמצא מאליו ומעצמו כי הינו חלק מן המציאות ועל כן קודם הוא לשאינו תדיר, אמנם מצינו בגמרא שם ספק אודות תדיר ומקודש, האם תדיר קודם או מקודש קודם."

"רבותי! הרי כאן היה לנו אחד שהוא גם תדיר וגם מקודש!... משעמד על דעתו ועד עתה, משך כשבעים שנה, הרי לא זו כהוא זה ממצבו, היש לנו מושג ב'תדיר' כזה? ! ולא יזיה 'מקודש' נעשה האדם מכזו תדירות של שבעים שנה!".

דומה כי לדברים אלו אין אלא לצרף את מה שאמר חז"ל 'נאים הדברים כשהן יוצאין מפי עושיהן'. במילות הספד אלו גילם ראש הישיבה זצ"ל את אישיותו והגדיר את עצמו ובשרו בבחינת 'מאן דנפח - מדיליה נפח'. כל חלק וחלק מעצמיותו זעק כל ימיו את דבריו הוא: "הרי כאן היה לנו אחד שהוא תדיר וגם מקודש!...".

למעלה מיובל שנים עמד מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל בראשות הישיבה הקדושה דפוניבז' ובין כתליה הטמין עצמו בהגיגה של תורה. יום אחר יום, לילה אחר לילה, שכן רבי דוד 'תדיר' בהיכלה של אם הישיבות ולא מש מתוך האהל. מילות האזהרה 'מן המקדש לא יצא', כמו הדהדו באזניו, כאשר כל עתותיו היו שווים לטובה, בהיותו ספון וטמון בין כתלי מקדש ד'.

לרגל מלאות עשרים שנה להסתלקותו, החל ביום שני הקרוב, פנינו לשניים מחשובי תלמידיו,

הנהלת הישיבה ערכה 'קידוש' לבני הישיבה שערכו את שמחת העליה לתורה בהיכל הישיבה, ומיד הוציא מכיסו שש מאות ל"י ונתנם ביד החתן שיעביר לאביו תמורת דמי ה'קידוש'... כשסיפר לי זאת בעל המעשה, הוסיף ואמר כי מי שלא שמע את רבי דוד מציץ את הצעתו לקבל עלייה לתורה במנחה, לא יכול להבין ולהשיג באיזו פשטות נאמרו הדברים..."

"טוב מותנו מחיים בלא חינוך של תורה"

רבי חיים שליט"א ממשיך להטעימנו מיערת הדבש אותה טעם תחת אילנו של רבו הגדול: "לעיתים היה רבי דוד מתאר ומספר בפנינו עובדות מחייו בצל רבותיו הגדולים ומהקורות עמו קודם המלחמה. כך, אפוא, שמעתי מפיו כי בשנות בחרותו היו תקופות שסבל הן מחרפת רעב באשר לא היה לו מה לאכול והן מקור נורא כאשר מנעליו היו קרועים ולא היה לו מעיל לחמם את גופו. יחד עם זאת העיד כי כל ימי חייו, ואף בתקופות הקשות בהן סבל מחרפת רעב, לא הטרידו ענין הפרנסה, והוסיף כי אחת לחודש בעת אמירת 'יהי רצון' שב'ברכת החודש', בו מתפללים אודות 'חיים של פרנסה', נזכר הוא בעניני הפרנסה. אגב הזכרת ימי בחרותו, זכורני כי בימי ה'שבעה' להסתלקותו של רבי דוד, כאשר הגיע מרן ראש הישיבה הגר"ש אויערבאך זצ"ל לנחם, שאל את בנו של רבי דוד, הגאונים שליט"א, מאיזה גיל רבי דוד נעשה 'רבי דוד', ואחר מחשבה השיבוהו שבגיל בחרותו אז התחילה דרך עלייתו.

עוד שמענו מפיו של רבי דוד כי בעת שחשש שלא יוכל להמשיך ולחנך את בני ביתו בדרך ישראל סבא, העדיף את מותו ומות אשתו ובני ביתו, מאשר להתחנך בדרך זוהר. וידוע הדבר שהתפלל בהיותו בחו"ל תחת שלטון הקומוניסטים בבקשה מבורא העולם שיוציא אותו ואת בני משפחתו ממקום הכפירה ואם לא, אזי שיקח את חייו וחיי משפחתו... (ראה גם בעדותו של מורנו הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל במסגרת - עובדות מפיהם של גדולי התורה. ז' פ'). הוסיף רבי דוד לספר 'זכורני שכשנפלה פצצה בברנוביץ ונהרגו שתי נשים, אמרתי אז לעצמי אילו היתה הפצצה נופלת מעלינו, לא הייתי מצטער?!'... טרם צאתי משם, היה בדעתי להיות 'שמש' או אפילו פחות מזה, אבל העיקר שלא להישאר אצל ה'בולשביקס'. ואכן, כאשר זכינו

אחרים'. הלה העז פניו ושאל שוב 'במה הארכת ימים?', תוך שהזכיר כי בדברי הגמרא מצינו שאלות כעין אלו שנשאלו האמוראים, אולם רבי דוד לא הגיב עוד מאומה. זכורני שאחד מהמבוגרים מלומדי הישיבה סבל מבעיות שונות ועשה לעצמו 'מנהג' להטריד את רבי דוד בעת לימודו, בענינים שונים ומשונים. באחד הימים, כאשר הגדיש הוא את הסאה, התבטא רבי דוד בפניו שיעזבו לנפשו. בתגובה, אמר הלה: 'כיום אני בן ארבעים שנה. אם רבי עקיבא היה שומע כאלו דברים בהיותו בן ארבעים, הוא לא היה נעשה ראש-ישיבה'... רבי דוד נבהל לשמע הדברים ומיד החל ללמוד עמו בחברותא...

מעשה בחתן מתלמידי הישיבה שקבע זמן נישואיו ליום בו חל היום השנה להסתלקות אמו של רבי דוד. קודם שבת העליה לתורה, פנה גבאי הישיבה אל הבחור ואמר לו שאם יעלה לתורה בהיכל הישיבה, תימנע מרבי דוד אפשרות קבלת עליית ה'מפטיר'. כאשר שמע מכך אבי הבחור, הודיע על אתר כי ראש הישיבה קודם לבחור והוא יערוך את שמחת העליה לתורה בבית הכנסת אחר. מששמע זאת, אמר רבי דוד כי הוא עצמו יסתפק בעלייה בקריאת התורה דמנחה ואילו החתן יעלה לעליית המפטיר בבוקר יום השבת בהיכל הישיבה, אולם אבי החתן סירב ועמד על דעתו כי אין זו הנהגה ישרה שראש הישיבה לא יקבל את העלייה לתורה הנצרכת לו בישיבה. אמר רבי דוד לחתן 'הלא אביך מפסיד את הקידוש', כאשר היה זה בשנים בהם

אך לא רק על עיניו שמר רבי דוד מכל משמר, אלא על כל תנועותיו ותגודותיו שלט רבי דוד ביד רמה. כל אחד ששוחח עמו, ראה במוחש כיצד לפני כל מילה, אמירה ומשפט שהוציא מפיו, היה חושב ומחשב האם וכיצד לומר. באחד הימים נפל רבי דוד ארצה וכתוצאה מכך נגרם לו סדק בידו. הרופא שהוזעק לטפל בו, קבע כי יש לקשור את היד בתנוחה מסוימת שלא תזוז במשך חודשיים ימים ואז השבר יתאחה. בתגובה, אמר לו רבי דוד כי אין צורך לקשור את היד ויכול הוא להזהר שלא להזיז את היד אפילו בעת השינה".

תורה ואין בלתה

איש שיחנו שליט"א מוסיף לתאר את העמל והיגיעה בתורה אשר חזה בעיניו רבות בשנים, כמו גם אלומות אור נוספות מדמותו הרוממה של רבו הגדול:

"התמדתו ויגיעתו בתורה היו ללא שיור. מיום שזכיתי לשמש את רבי דוד, הבחנתי כי לגדול התמדתו, היה ישן עם בגדיו, ותיכף אחר שחלץ מנעליו, היה נשכב על מיטתו.

זכורני מעשה שארע בליל פורים של אחת השנים. בעוד רבי דוד יושב ולומד בהיכל הישיבה, ניגש אליו אחד מבני הישיבה שהיה שרוי בשכרות כדת היום, וכשהוא מעוטף בטלית ושופר בידו, שאלו: 'רבינו, במה הארכת ימים?!'... רבי דוד הקפיד והגיב בנחרצות: 'אותי שואלים שאלות רק בגמרא, ולא בדברים

שאלתיו האם מותר להזעיק עזרה, ובתגובה החל הוא לשאול ולברר פרטים אודות הדליקה, כאשר אט-אט החלו להתקבץ סביבו בחורים אשר התעוררו לנוכח השריפה והמהומה שפרצה. לפתע, אמרתי בפניו 'הלא השריפה מתרחשת ממול עינינו, ואם ראש הישיבה יגביה את עיניו, יראה את השריפה ולא יצטרך לשאול מאומה', אולם רבי דוד לא הגביה ראשו כלל בכדי להביט בדליקה.

באחת הלילות בהם צעד רבי דוד בדרכו להיכל הישיבה, נשפך עליו לפתע דלי מים. התברר לאחר מכן כי המנקה ששטף את היכל הישיבה, בסיום מלאכתו שפך את דלי מי השטיפה מן המרפסת, כאשר מבלי משים לב נשפכו המים על ראשו וגופו של רבי דוד - אשר לא הרים עיניו ולא נשא מבטו לברר פשרה על שפיכת המים, אלא מיד סב על עקבותיו, שב לביתו להחליף את בגדיו שנרטבו והתלכלכו וחזר לישיבה.

סיפר לי בנו הגאון רבי ברוך דב שליט"א, כי לפני למעלה משישים שנה ירד שלג בבני ברק, והכל יצאו לראות מחזה נדיר זה, ואילו כאשר שח על כך לאביו רבי דוד, לא זו כמלא נימא ולא הגביה את עיניו מהגמרא.

שוב מעשה שאירע בעת צעידתו של רבי דוד להיכל הישיבה, נפלו מבנין סמוך כמה חלונות ונשמטו ארצה, כאשר לנוכח הנפילה העזה נשמע קול רעש אדיר בכל האזור. הנוכחים לצידו של רבי דוד, קפצו מיד כמי שנשכס נחש, אולם רבי דוד עצמו מנע עצמו מלהביט מיד, ורק לאחר כמחצית הדקה הביט לאחוריו.

לצאת משם ולעלות לארץ הקודש ובדרכנו הגענו לאיסטנבול בטורקיה, התעורר בי רצון עז לנשק את האדמה, לנוכח השמחה על היציאה ממקום טומאת הכפירה. אמנם התביישתי לעשות כן, אבל כך חשתי...".

אנו מוסיפים את אשר שח בנו הגאון רבי שלום שליט"א בהספדו לפני מיטת אביו הגדול: 'לפני שנים אמרתי לו כי זוכר אני כד הוינא טליא שישבתי על ברכיו בעת שאכלנו ושרנו 'ק-ה רבון עלם' וכנראה היה זה בשבת, והשיב לי כי נכון הדבר כמו שאמרת. שאלתיו אם כן למה כאן בארץ ישראל, אין אנו שרים זמירות שבת וממהרים בסעודות השבת, והשיב לי כי בהיותנו בוילנא בימי הבולשביקים הקומוניסטים, לא ידעתי היכן תלמדו ואיך תגדלו, ולכן שרנו זמירות כדי שלכל הפחות ישאר לכם בזכרון זמירות של שבת בבית אבא, אבל כאן בארץ ישראל אין לנו חשש כזה ולכן אנו ממהרים לילך ללמוד, והוסיף ואמר לי יודע אתה כי אני סובל מאולקוס הגורם לי יסורים הרבה, וקיבלתי המחלה הזו בוילנא בעת ההיא כי שם התפללתי להקב"ה ואמרתי 'רבש"ע או שתוציאנו מכאן או שתיקח את כולנו אליך וטוב מותנו מחיים כאלה בלי חינוך של תורה לילדים'...

"אסיים, בדבריו של רבי דוד לאחד מאנשי הצבא ששאלו מהי התכלית בכך שכמות כה רבה וגדולה של בני ישיבות יושבים ועוסקים בתורה, באמרו כי 'התכלית היא שידעו שהעולם הזה אין הוא התכלית'".

בצל חֵיבַת הקודש

ימי ההוד הנעלים בהם הסתופף במחיצת רבו הגדול, הותירו חותם עז בליבו של הרד"ג רבי אריה שאג ש"י"א. בלב הומה מתאר בפנינו בערגה את דמותו של האדם השלם, כשהוא פותח בדברים אודות תחילת ימי דבקונו ברכו הגדול, ממנו זכה לקרבה יתירה:

"בשנים בהן זכיתי להסתופף בין כתלי ישיבת פוניבז' המעטירה, נהוג היה כי בני שיעור ג' שומעים את השיעור היומי ממרגן ראשי הישיבה מרן הגרא"מ שך זצ"ל, מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל ומרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, לפי חלוקה מסודרת על פני תקופות השנה. בשנת תשל"ו, כאשר נמנית על בני שיעור ג', הרי שעד אמצע זמן החורף, שמענו את שיעוריו של מרן הרב שך, ומאותה עת עד סיום זמן החורף שמענו את שיעוריו של

בטוב. הרבנית אשת חברי"ה שחששה לבריאותו, החביאה ממנו את נעליו בכדי שיימנע מללכת לתלמודו בעוד ליל, אולם מה רבה היתה הפתעתה שרבי דוד הלך באותו הלילה ללמוד כאשר רק גרביים לרגליו...

ידוע המעשה שבאחד הימים סיפר רבי דוד לתלמידיו כי 'בלילה האלטער היה אצלי'... הבחורים שלא הבינו מה כוונתו, תמחו על דבריו והוא הסביר מיד: 'מלך זקן וכסיל, היה אצלי בלילה וביקש למנוע ממני את הקימה בעוד ליל לילך ללמוד'...

"הפורש מן התורה - כפורש מן החיים"

איש שיחנו שליט"א מתאר את תחושת ה'חיים' שבתורה ובעולמה של תורה, אשר החדיר רבי דוד כל הימים:

"יסוד חזק ואדיר השריש בנו רבי

מרן רבי שמואל. בזמן קיץ שמענו את שיעוריו של מרן רבי דוד. בחורף של אותה שנה, התחלתי לקיים לימוד 'משמר' בהיכל הישיבה מידי ליל שישי. תוך כדי הלימוד, היה רבי דוד מגיע ללימודו כהרגלו משך עשרות בשנים. לעיתים הייתי ניגש אליו באותן שעות ומשוחח עמו בלימוד, ואז נקשרתי עמו.

על לימוד לילי זה, שמר רבי דוד מכל משמר. באחד הימים שח לי כי בני ביתו אמרו לו שלנוכח הקור העז השורר בחוץ, כדאי שלא יצא ללימודו בהיכל הישיבה בעוד ליל, באמרם וכי מה יקרה באם פעם אחת לא ילך לתלמודו בלילה? ...! אמר לי רבי דוד 'אנשים לא מבינים, אם איני הולך פעם אחת ללמוד בלילה, אין זה רק שבאותו לילה לא למדתי, אלא אני הורס את הרציפות של חמישים שנה'...

זכורני שארע מקרה שחש שלא

"יסוד חזק ואדיר השריש בנו רבי דוד כל ימיו - כל הפורש מן התורה כפורש מן החיים. היציאה מעולמה של תורה, היתה חשובה בעיניו למיתה ממשי"

דוד כל ימיו - "כל הפורש מן התורה כפורש מן החיים". היציאה מעולמה של תורה, היתה חשובה בעיניו למיתה ממשי.

זכורני שבאחד הימים הגיע תלמיד לרבי דוד והודיע לו כי בתכניתו לעזוב את כתלי הישיבה וללכת להתגייס לצבא. בשמעו זאת, נרעד רבי דוד ואמר לבחור 'ביום שאתה הולך לשם, אני מודיע לחברא-קדישא שיודיעו ברמקול כי הרב פלוני (כשהוא נוקב בשמו) הלך לעולמו... הרי ביכולתך לצאת רב וגדול בתורה, ואם אתה פורש מתלמודך, הרי הנך נחשב כ'הלך לעולמו'...".

כך השריש רבי דוד בקרבנו והחדיר בעצמותינו, כי מי שעוזב את כתלי בית המדרש, הרי הוא עוקר עצמו מאילן החיים. ראוי וכדאי לדעת את אשר שח רבי דוד בערוב ימיו בפני תלמידיו ושומעי לקחו, ומתוך הדברים נוכל ללמוד פן נוסף בחומרת עזיבת הלימוד. אצטט את הדברים כפי שהופיעו בספר 'ישמרו דעת': 'בצעירותי בעת שלמדתי בפולטבה, מקיץ תרע"ח עד קיץ תר"פ, היה שם רעב, אשר כמעט לא היה שייך להשיג לחם, אתם לא תאמינו עד היכן הגיעו הדברים, מילא בסיביר אין אוכל, אבל שם היתה עיירה מפותחת ובכל זאת לא היה אוכל. היינו רעבים מאד וכל פרוסת לחם היו צריכים להחביא, הייתי מקבל רק חתיכת לחם קטנה וזה היה מנת חלקי לשבוע שלם, כשחורף מזה לא היה שום אוכל. הייתי צריך לעשות סימנים בחלק איך לחלקו לכל ימות השבוע. אמנם היתה אפשרות להירשם לקבל אצל השלטונות פעם בשבוע מאכל הקרוי 'פרזיינישע מסלה', שהוא איזה מין שמן, והיו כאלה אשר היו לוקחים אותו ומחליפים תמורת לחם. למרות הרעב הגדול, אנחנו לא נרשמנו לקבל את השמן הזה, אבל היו כמה שנרשמו, לא הרבה בחורים, רק אחדים, ואני יכול להעיד שכל מי שנרשם לא נשאר בלימוד! ...! כי הרי בכדי להשיג את הלחם, היו, כאמור, צריכים למכור את השמן, ובמעושת שמקבלים לקנות את הלחם ונמצא שכבר מתעסקים ב'מסחר', ומי שהתחיל במסחר זה, יצא לבסוף למסחר ולא נשאר בלימוד. ואם כי אלו שנרשמו לא עשו כן בתור מסחר, אלא רק כדי להשביע את רעבונם, וזה לא היה ניסיון פשוט כלל, אלא ניסיון קשה כי לא היה מה לאכול, והם עשו זאת רק כדי שלא יישארו רעבים, אך בכל זאת אחרי שהתעסקו בזה הם לא נשארו בלימוד. אינני יודע למה, אבל כך זו המציאות, שאם רק זזים קצת, רק נוגעים קצת במסחר, יוצאים מהלימוד'.

המשיך רבי דוד וסיפר את אשר השמיע באזני ראשי השלטון אודות גיוס בני הישיבות, כאשר מלבד חומרת הדבר מצד עצמו, הרי אין לבן תורה להתעסק עם דבר מאומה מלבד עסק התורה: 'פעם הציעו בממשלה שבחורי ישיבות שאינם מתגייסים לשירות צבאי, ילמדו אותם לפחות להשתמש ברובה. הלכתי עם משלחת רבנים מטעם ועד הישיבות לדבר על לב שר הפנים דאז שהיה אדם ישר והגון, וכך אמר לנו 'אני מבטיח שאצביע נגד החוק הזה, אבל אני מבקש שתסבירו לי מה יכול להזיק אם רק ילמדו להשתמש ברובה, והרי הם לא יתגייסו לצבא, ומה דבר זה יכול להזיק?' השבתי לו בסיפור המעשה שהיה אצלנו בפולטובה, כי מי שנרשם עבור ה'פרזיינישע מסלה' לא נשאר בלימוד, וכי מה חטא במה שהתעסק בשמן זה? אני לא יכול להסביר זאת, אבל ראינו שזו עובדה שלימוד הגמרא חייב להיות בלי שום תערובת אחרת, אסור שילמדו גמרא וגם יתעסקו בדבר אחר. אם יש עוד דבר, אזי הלימוד לא מתקיים. זו ה**מציאות**, **אם רק מחזיקים רובה ביד, אזי לא יישארו בלימוד**..."

אנו מוסיפים את אשר סיפר הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, בהספדו אחר הסתלקותו של רבי דוד זצ"ל: 'סיפר לי ראש ישיבה חשוב ומרביץ תורה גדול שרבי דוד הצילו משאול תחתיה. בהיותו בישיבה, אביו רצה לשלחו ללמוד איזה מקצוע, ואף שהיה ירא-שמים, אבל חשב שצריך ללמדו איזו מלאכה שיתפרנס ממנה בחיים, וקודם היה צריך לעבור בצבא לפני שהולך לעבוד. שלחו לו כבר הזמנה מלשכת גיוס לבוא אליהם, באיזה יום ובאיזו שעה. הדבר נודע לראש הישיבה רבי דוד יום אחד לפני שהיה צריך ללכת, וביקש שיקראוהו אליו. כשבא החל רבי דוד לשאלו 'מה אתה הולך לעשות? לעזוב את הלימוד?', ענה לו הבחור 'ממה אני אתפרנס?', אמר לו רבי דוד 'ועכשיו ממה תתפרנס?', ענה לו הבחור שחושב להיות עורך דין מאחר ולפי כשרונותיו זה הדבר שמתאים לו. רבי דוד ניסה לשכנעו שאין הדבר כדאי והסביר לו גודל הענין של תורה, אך הבחור לא הבין, עד שלפתע פרץ רבי דוד בכבי ו**בכה בדמעות שׁליש, באמרו כי זו פעם ראשונה שבוכה על בחור נחמד ויָלֵד שְׁנֵשׁוּנִים שְׁהוּלָךְ לַיְפֹלֶל לְתוֹךְ בּוֹר עֲמוּק וְלִהְיֶהג, כי הַפּוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה, הרי הוא כַּמֵּת, שְׁהוּלָךְ לַהֲיֶהג עֲתָה...** דבר זה השפיע מאד על הבחור והחליט להישאר בישיבה ואף סיפר שזה היה היום האחרון בהיותו בישיבה, ואם היה קורא לו

התקשרתי לאחד מבני משפחתי ושאלתיו לפשר הדבר. השיב לי הלה כי מאחר ובמהלך מערכת הבחירות דאז, החלו ראשי מפלגות השמאל להעלות את ענין גיוס בני הישיבות, יצא רבי דוד מגדרו המיוחד עליו שמר במשך עשרות בשנים וראה צורך לחזק את ידי הבוחרים בנציגות החרדית דאז שתעמוד על המשמר לבל יפרצו חומות עולם התורה

למחרת, כבר לא היה נמצא בישיבה". בהמשך דבריו העיד הגר"י אלדשטיין זצ"ל כי רבי דוד לא אמר די בכך, אלא ביקש מבנו הגר"ד שליט"א שיקבע ללמוד בחברותא עם הבחור מסכת נוספת על זו הנלמדת בישיבה, ומכוח זאת נכנס הבחור בחזרה לתוככי עולמה של תורה, עד שכיום משמש כמרביץ תורה לתלמידים.

איש שיחנו שליט"א מוסיף לספר: "בקייץ תשנ"ב, טרם הבחירות לכנסת בהם התמודדו לראשונה אגו"י ודגה"ת יחדיו ברשימת יהדות התורה, נערך כינוס גדול בהיכל י"ד אליהו בראשות מרגן ורבנן זצ"ל. זכורני שהגעתי לכינוס ולפליאתי הרבה ולתדהמתי העצומה מבחין אני ברבי דוד יושב במרכז במת הכבוד, לצידם של רבינו הגדול מרן הגרא"מ שך זצ"ל, עמודי ההוראה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, כ"ק האדמו"רים זצ"ל, ועמם עוד מגדולי התורה והחסידות. כמי שהכיר את רבי דוד, ארחות חייו ושיחו, בהתנזרותו המוחלטת ובהתרחקותו המלאה מכל עיסוק ושייכות בעניינים ציבוריים, לא היה קץ להשתוממותי לראותו יושב בכינוס הבחירות. כאשר שבתי לביתי, התקשרתי לאחד מבני משפחתי של רבי דוד ושאלתיו לפשר הדבר. השיב לי הלה כי מאחר ובמהלך מערכת הבחירות דאז, החלו ראשי מפלגות השמאל להעלות את ענין גיוס בני הישיבות, יצא רבי דוד מגדרו המיוחד עליו שמר במשך עשרות בשנים וראה צורך לחזק את ידי הבוחרים בנציגות החרדית דאז שתעמוד על המשמר לבל יפרצו חומות עולם התורה".

כמלאך בין אנשים

רבי אריה שליט"א ממשיך בדבריו אודות מעלותיו הנשגבות של רבו הגדול: "זכינו לראות בעינינו דמות של מלאך ממש. שליט אדיר על עצמו, על תנועותיו, על מחשבותיו, על עיניו. כל מעשה והנהגה היו מחושבים ומחושבנים אצלו לפרטי-פרטים. תקופה קודם בואי כברית הנישואין, גמר רבי דוד אומר שלא לשמש עוד

בעריכת חופה וקידושין לתלמידי הישיבה. טרם נישואיי, חפצתי כמובן שרבי דוד יחרוג ממנהגו ויאות לערוך לי את סדר הקידושין, אולם כאשר הצעתי זאת בפניו, סירב, באמרו כי ישנה אשה העובדת באחד ממפעלי הישיבה המשיאה אף בנה באותם ימים, ואם יודע לה הדבר ששימש בסידור קידושין אצלי ואילו אצלה נמנע מכך, הרי תיפגע עד עמקי נשמתה, ולכך אין ביכולתו להיענות לבקשתי. ביום החתונה, שעות ספורות קודם החופה, נכנסתי למעונו של רבי דוד והתברכתי בפיו. בעיצומה של שמחת הנישואין, הופיעה הרבנית אשת חבר ע"ה בשליחותו של בעלה הגדול, אשר שלח עמה עבורי מתנה לרגל השמחה בדמותו של צ'ק - על סך שלוש מאות ש"ח - אותו לא פדיתי עד עצם היום הזה..."

זכורני שפנה אלי רבי דוד וביקש שאלמד בחברותא עם אחד מנכדיו. ואכן, במשך תקופה ארוכה למדתי עם הנכד, ומידי תקופה היה רבי דוד נותן לי במתנה אחד מכרכי ספרו 'ישועת דוד', כך נתן לי את כל ספריו כתשורה על הסיוע לנכדו.

אגב הזכרת ספרו, תחת אחד השיחים סיפר לי רבי דוד כי קודם הוצאתו של הכרך הראשון של 'ישועת דוד', עוד בהיותו בחו"ל קודם המלחמה, שהו הכתבים זמן רב במעונו של ריש גלותא מרן הגר"ע גרודזינסקי זצ"ל שכתב לו הסכמה נלהבת. אחר קבלת ההסכמה, הראה אותה רבי דוד לרבו הגדול מרן הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, אשר הורה לו שלא ידפיס ההסכמה מחשש שיש מי שיפגע מכך, ואכן שמע רבי דוד לרבו הגדול ולא הביא את ההסכמה בספרו. אף כל דיבוריו של רבי דוד היו מחושבים ומדודים. אני נזכר כעת שבאחד הימים כאשר שוחחתי עמו אודות ימי תלמודו יחד עם מרן הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל בסלוצק, שאלתיו מה ראו באותם ימים על רבי משה שצמח לעמוד ההוראה לבית ישראל. רבי דוד שתק לרגע, חשב והשיב 'הוא ישב ולמד...' שאלתי שוב 'אולם בכל זאת מה ראו עליו כבר באותם ימים?', ושוב חשב רבי דוד

ולאחר מכן ענה 'הוא ישב ולמד'..."

איש המוסר והדעת

איש שיחנו שליט"א מתאר בפנינו את אדני המוסר ויסודות הדעת אותם ראה בעיניו בכל עת:

"רבו בכל המובנים היה מרן הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, ודבקו בו היתה לאין שיעור. אציין בענין זה, פרט הממחיש את שימת הלב לכל מילה שיצאה מפיו. כאשר היה מזכיר את רבו, היה מזכירו לרוב בשם 'המשגיח', אולם לעיתים היה מזכירו ב'רבי ירוחם'. פעמים אלו היו כאשר הביא מה ששמע מרבי ירוחם טרם הגיעו למיר שם שימש כ'משגיח', ולכך לא הזכירו בשם 'המשגיח' אלא בשמו 'רבי ירוחם'... כך גם אמר לתלמידיו בערוב ימיו אחר שיחה בה הזכיר את דברי רבו בשם 'רבי ירוחם': 'הסיבה למה שהזכרתי בישיבה את דברי המשגיח דמיר זצ"ל בשם רבי ירוחם ולא בשם המשגיח, כי דבריו אלו שמעתי ממנו בתקופה שלמדתי בקלם, מחורף תרפ"א ועד קיץ תרפ"ב, כאשר היה בא לימי אלול והיו נכנסים אליו קבוצה של תלמידי ישיבת מיר ואני בתוכם, והיה מדבר בדירתו ולא בתלמוד תורה. ולכן לא קראתי לו בשם 'המשגיח'..."

בשיחותיו היה רבי דוד מזכיר רבות מדברי מרן הסבא מקלם זצ"ל. באחד הימים אמר לי: 'שאלו אותי מדוע אני מזכיר כה רבות את דבריו של הסבא מקלם. אנשים לא מבינים שדברי הסבא מקלם הם כדברי ה'קצות' של מוסר'. ואגב, כאשר הופיעו ספרי שיחותיו 'מוסר ודעת', שמתי אל ליבי ונפעמתי משליטתו המיוחדת במדרשים ובדברי חז"ל באגדה.

אם נרצה להבין עד היכן הגיעה מדרגתו הנעלית, ניתן ללמוד ממה שאמר לי פעם תחת אחד השיחים כי 'כבר עשרות בשנים אין לי שום טעם באוכל'... כך זיכך גופו הטהור לעבודת בוראו.

נסיים, אפוא, ביסוד אותו טבע רבי דוד כי סדרי הישיבה הינם קודש קדשים, בהיותו אות סמל ומופת להקפדתו היתירה בדבר זה, כאשר אף עת שמחות נישואי נכדיו וצאצאיו, נקבעו ונערכו על פי זמן סדר מוסר ומעריב בהיכל הישיבה".

השיחות המיוחדות נחתמות בתחושת הוד קדומים, בכמהיה 'מי יתנני ירחי קדם' ובתפילה כי נזכה לדבוק בדרכו הטהורה לעלות בהר ד' ולקום במקום קדשו.

משכיל לדוד

מעשי רב בשולי דמותו העילאית ראש הישיבה דפוניבז' מרן הגאון רבי דוד פוברסקי זצוק"ל, כפי שנשמעו מפיהם של גדולי התורה ותלמידיו זצ"ל ויבדלחט"א

זאב פלדמן

מפחד יושב תהילות ישראל בניגון המיוחד, נפל על כולם פחד הרבש"ע, וכן כשאמר את המלכויות זכרונות ושופרות, ולכל דבר היה ניגון אחר, הרגישו את המלכויות, הרגישו את הגילוי שכינה על הר סיני. אף שהיה מתוך אפיסת כוחות – כי היה מונח שם לידו נר תפילה שהדליקו שם שהפריע לו בנשימה וכמעט שהתעלף – התפלל במסירות נפש כזו תפילה נוראה שהשפיעה על כולם.

בדרכי החינוך

סיפר הגאון רבי יצחק יחיאל יעקובוביץ זצ"ל: "עולה בזכרוננו, איך שפעם כתלמיד צעיר שאלתי את רבי דוד קושיא, כמדומה בסוגיא ד'זמן' בגיטין, וסימן לי בידו וביטל במחי יד... למחרת, כנראה חשב אחר כך שהשאלה כן טובה, ובשיעור יומי פתח בשאלה זו ועליה נסוב רוב השיעור. רבי דוד ידע להעריך ולהיכנס ללב השני, לעודד ולהדביק אותו בדבקות לתורה".

"אם לא אלך לשיבה, זו סכנה גדולה"

שח הגה"צ רבי מתתיהו סלומון ש"י"א: "ערב אחד לא חש רבי דוד בטוב וחומו היה גבוה מאוד, ולא יכול היה מסוגל ללכת לישון, ונתנו לו ילדיו שהיו בביתו תרופה ותיכף הלך לישון. בשעה שלוש לפנות בוקר התייצב כהרגלו ללכת לשיבה, שאלוהו בניו 'אבא לאן תלך?' – השיבם 'לישיבה!'... שוב שאלוהו 'אבא, הרי אתה חולה', השיב 'אבל הנני מוכרח ללכת לשיבה'. שוב אמרו לו 'אבל זהו פיקוח נפש עבורך ללכת עתה לשיבה', אבל הוא לא השיב להם מאומה ותיכף פסע בדרכו לשיבה. ניגשה האמא הרבנית ע"ה וביקשתם שיגשו הם אליו, ואף שלא יניאוהו עוד מרצונו ללכת, אבל לפחות שלא ילך בלא שיאמר תחילה לבניו איזה טעם וסיבה, שידעו מדוע

"כאילו עוסק בה עכשיו"

סיפר הגאון הגדול רבי גבריאל מו"לידנו זצ"ל: "סיפר לי ידיד שבהיותו אברך בבריסק ולמד מסכת תמורה, הזדמן לו לעשות 'משמר' בישיבת פוניבז'. לפנות בוקר ניגש לראש הישיבה רבי דוד זצ"ל לשאלו אודות דברי התוס' במסכת זו, והנה הוא הקיף את כל עניני המסכת כאילו היה עוסק בה עכשיו".

"כשהתפלל, הרגישו הכל קרבת אלוקים"

שח הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: "היה זמן שרבי דוד שימש כשליח ציבור בראש השנה במוסף וכשהתפלל הרגישו הכל קרבת אלוקים. כשניגן את המילים

של הלילה לראות אותו, זה היה מראה מיוחד לראותו שקוע ביגיעה ולא זו... המחזה הזה נשאר חרוט עד היום".

שינוי וחזרת הלימוד

שח הגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצ"ל: "בהזדמנות אחת, כשהייתי אצל רבי דוד, אמר לי כי אפשר לקנות את כל הש"ס בכמה רגעים כל יום. איך? צריך לחזור על הגמרות שכבר למדו ואזי אפשר להספיק גם עשרה דפים בשעה אחת, ואמר לי 'תנסה ותראה'. לאחר כמה שנים שפגש בי שוב ושאלני 'האם אתה חוזר עדיין את הגמרות של פעם', אמרתי לעצמי אם הרב'ה שואל אותי, הרי סימן שהוא עצמו גם עושה כך, וזו באמת עצה נפלאה לחזור על הגמרות והמסכתות שכבר למדו, זהו דבר קל מאוד והתועלת מרובה".

"קח את חיי וחיי כל משפחתי"...

שח מורנו הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל: "שמעתי על ראש הישיבה רבי דוד זצ"ל שכשהיה בוילנא התפלל לבורא עולם 'רבש"ע, תוציא אותי מוילנא מקום של כפירה וקומוניסטים, ואם לא – קח את חיי וחיי כל משפחתי, כי אני רוצה לחיות במקום של כופרים וקומוניסטים', כזו תפילה שזו תפילת חיים אמיתית. בעל התפילות קיבל את התפילה, וב"ה ראש הישיבה עם כל המשפחה ניצלו ויצאו משם".

זהירות וזריזות

בהספדו בהלוותו של רבי דוד זצ"ל, סיפר הגאון הגדול רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצ"ל: "הכרתי את רבי דוד עוד מילדותו, וכשבאתי למיר, סידר אותי המשגיח באכסניה אחת עם רבי דוד... מלבד מה שהיה גאון וצדיק, יכולנו להעיד שבנוסף לזאת היה מנעוריו זריז גדול וזהיר, הוא היה זהיר, כאשר כל בני הישיבה אכלו חמאת עכו"ם שהתירו זה, והיה מותר, ומכל מקום הוא היה נזהר מלאכול חמאת עכו"ם ואכל רק חמאת ישראל, על אף הקושי בדבר, וכן היה זריז גדול ואחר תפילת ערבית, תוך עשר-חמש עשרה דקות כבר היה באכסניה של שינה, אחר שכבר סיים אכילתו באכסניית האכילה, והיה משכים בשעה ארבע וחצי לפנות בוקר, וכה נהג כל חייו".

"שקוע ביגיעה"

בדברו אודות רבי דוד זצ"ל, העיד הגאון הגדול רבי דב צבי קרלנשטיין זצ"ל: "בהיותנו בחורים בשיעור א', וראש הישיבה היה גר עוד בבנין סמוך מאוד בקומה ראשונה, היו הולכים במיוחד בשעות המאוחרות

הוא כל-כך רוצה ללכת לישיבה גם בחוליו, אולם הוא שתק וחיכה מעט. אחר כך פנה אליהם וסיפר להם שבעיר מולדתו היתה אשה אחת חולה מאוד, ובערב יום הכיפורים לא רצתה להעלות בדעתה שתצטרך לאכול ביום הקדוש. הביאו לה רופאים שיפסקו לה מה דינה, והיא המשיכה להתעקש באמרה 'אני לא אוכלת ביום הכיפורים, יהיה מה שיהיה'. עד שהחליטו קרוביה להביא ליד מיטתה פרופסור גדול יותר, שמא החלטתו תהא חשובה בעיניה והיא תסכים לקבל את החלטתו. כמובן שגם הוא לאחר שבדק את מצבה החמור, פסק את פסוקו שעליה לאכול ואסור לה לצום, אולם בראותו את סירובה הוסיף לשוחח עמה קצרות, ואז הפתיע הפרופסור את קרוביה ואמר להם 'אסור לה לאכול והיא חייבת לצום', ולתמיהתם הרבה אמר כי 'יותר סכנת נפשות יהיה לה אם היא לא תצום מאשר אם היא תצום', סיים רבי דוד: 'כך גם אני, אם לא אלך לישיבה יהיה זה סכנה יותר גדולה מאשר אם כן אלך'...

"אני במקומי"

מספר הגה"צ רבי א"י א"י א"י דפ"ר ש"י"א: "כשאחיו של רבי דוד הגיע מרוסיה, נסע עמו לכותל המערבי. כשנכנסתי אצלו באותה תקופה, סיפר לי הענין עם אחיו ואחר כך פנה אלי ושאל 'אתה נוסע לכותל המערבי?'... והוסיף עוד 'ישנם כאלה שנוסעים לכאן ולכאן בארץ ומחוצה לה, אני במקומי מהבית לישיבה ומהישיבה לבית'.

לאחד שסיפר לפניו שהוא נוסע למירון והסביר את עצמו שנוסע להתפלל במקום קדוש אצל רשב"י, ענה לו 'לי יש את רשב"י כאן בישיבה'!"...

"עלי לשבת ולכתוב את השיעורים"

שח הגאון רבי חיים ירוחם גינזבורג ש"י"א: "פעם אחת הלכתי עם רבי דוד וליוויתיו לביתו, היה זה בסוף חודש אדר, וכה אמר לי מהרהורי ליבו: 'הנה מתקרב עתה בין הזמנים, ואני תיכף צריך להתכונן לשיעורים שבזמן הבא. עלי לשבת ולכתוב את השיעורים הללו, והנני מתלבט בדבר כי הרי יש בחודש ניסן כמה ימים של חול המועד, ומעולם לא כתבתי בחול המועד, אפילו בעת שהיו לי התירים להלכה, לכתחילה לא כתבתי, אבל עכשיו שאני כסדר יושב וכותב את השיעורים, איך אוכל להפסיק ולהימנע בחול המועד'..." כל-

כך היה חש, עוד בסוף חודש אדר, את הצורך לכתוב שיעורים לזמן הבא".

"אלו הכנות יש לפני פורים?"

מעיד הגאון רבי מנחם צבי בר"י ש"י"א: "מעשה שהיה בימים שלפני הפורים, היו חסרים מספר בחורים בשיעור, וכאשר רבי דוד שאל עליהם

אמרו לו שהם טרודים בצרכי הפורים. תמה ואמר: 'לי ידוע שלפני ראש השנה וימי הדין קצת קשה ללמוד, כי טרודים בהכנות ליום הדין, אבל לפני פורים? אלו הכנות יש לעשות?...' לפני ראש השנה כל ההכנות הם להרבות זכויות ליום הדין, אבל לפני פורים? '... הוא לא הבין בשום אופן כיצד מסוגל בחור להחסיר שיעור".

"מעשה שהיה בפורים שהגיעו תלמידיו לביתו ומצאוהו שקוע בסוגיא במסכת יבמות. רמז להם להמתין עד שיסיים לימודו ובתום הלימוד פנה ואמר להם: כולם לומדים טוב ב"ה, אבל בחור ישיבה הרוצה להתעלות ולצמוח, הוא יושב ולומד גם בשושן פורים, הלימוד ביומי דפגרא הוא סימן ההיכר של עלייה בתורה".

קדושת סדרי הישיבה

מנהג הישיבה הקדושה דפוניבו' בשמחת תורה הוא שמתפללים תפילת ערבית ללא הקפות, סועדים סעודת יום טוב ולאחר מכן עורכים את ההקפות המתארכות שעות רבות אל תוך הלילה, לכבודה של תורה. בשמחת תורה תשל"ד בעיצומה של המלחמה, נוצר הצורך לערוך הקפות קצרות, ולפיכך היו שביקשו לערוך את ההקפות מיד לאחר התפילה קודם סעודת יום טוב, אולם רבי דוד סירב באמרו כי 'יש לשמור על סדרי הישיבה, ולכן קודם יאכלו סעודת יום טוב ולאחר מכן יתקיימו ההקפות'.

כאשר פנתה אליו משלחת בחורים מבני הישיבה והצעה בפיהם לשינוי כלשהו בסדרי הישיבה, השיב רבי דוד: 'סדרי הישיבה הם זמן קדוש ואסור לשנותם, ואף לא לניסיון', כשהוא מוסיף ושח להם כי בעת לימודו בישיבת מיר, היה ענין שבחורים שינו לעצמם מעט מהסדרים וחדרם היה נקרא 'חדר המתקן', אולם לא ארכו הימים ומה'חדר המתקן' נעשה 'חדר המסוכן'... אך לא רק בסדרי הישיבה לכלל בני הישיבה דאג רבי דוד, אלא אף לסדריו שלו, כשהוא משמש כסמל ודוגמא לכל התלמידים. אחד מראשי הישיבות שח כי היה נוכח בשמחת נישואי נכדו הראשון של רבי דוד, וכל משתתפי השמחה המתינו לבואו של הסבא לחופה עד לאחר סיום סדר מוסר ותפילת ערבית בישיבה. בחתונת נכד אחר שהתקיימה בירושלים, השתתף רבי דוד בחופה, שב לבני ברק לישיבה ללימוד סדר מוסר ותפילת ערבית ולאחר מכן חזר לחתונה בירושלים...

בהזדמנות אחרת כאשר חזר מנסיעה לירושלים, היה כאוב עד מאד מכך שאיחר לסדר מוסר דקות ספורות, באמרו לאחד ממקורביו: 'אמרו לי שלנסוע במכונית פרטית מירושלים לבני ברק אורך שלושת רבעי שעה, והוספתי לכך בחשבוני עוד רבע שעה עבור הפקקים ועיכובים אם יהיו וכן עוד מספר דקות להכנה, ואיך טעיתי ובכל זאת איחרתי בכמה דקות לסדר מוסר?...' במשך עשרות בשנים, מידי לילה בלילה, היה רבי דוד משכים קום, ובשעת ליל מאוחרת כבר היה עולה להיכל הישיבה והוגה בתורה עד זמן התפילה, עם זאת חניך רבי דוד את תלמידיו כי לימוד הלילה הינו כתוספת מעבר לסדרי הישיבה הקיימים, ולא בהמעטה מהם, ח"ו. מעשה באחד מתלמידיו שנעדר מתפילת שחרית בהיכל הישיבה ולשאלת רבי דוד מדוע אינו מתפלל בן כתלי בית המדרש, השיב כי לומד בלילה עד שעה מאוחרת מאד ועל כן אינו מצליח להתעורר משנתו לזמן התפילה, השיב רבי דוד: 'ודאי שאם אתה לומד בלילה זהו תוספת נכבדה ושכר רב, אולם צריך לדעת כי אין תוספת בלא העיקר. העיקר הוא שמירת סדרי הישיבה כולם - לימוד, תפילה ומוסר, ורק לאחר קיומם אפשר להוסיף שעות לימוד בלילות'.

"סדרי הישיבה יש להם דין של תקנת אנשי כנסת הגדולה", התבטא מרן הגר"ד זצ"ל. וכאשר דרש כן נהג בעצמו, כאשר סדרי הישיבה היו אצלו קודש ונר לרגליו כל ימי חייו.

מנעוריו ממש דבק רבי דוד בעוז בשמירת סדרי הישיבה בכל עוז ולא חיסר מהם מאומה, וכפי ששח בערוב ימיו: "שש שנים למדתי בישיבת מיר, לא החסרתי אף לא תפילה אחת, אף לא 'סדר' אחד, אף לא שיעור אחד ואף לא 'סדר מוסר' אחד, ללא יוצא מן הכלל"... ביום שמחת אירוסיו, כאשר נאלץ לצאת מהישיבה, קרא אודותיו רבו הגדול מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל את דברי הפסוק: "ויפקד מקום דוד"...

בעשרות השנים בהם עמד בראשות הישיבה הקדושה דפוניבו', שמר רבי דוד מכל משמר על סדרי הישיבה. כך, אפוא, כאשר המוני בית ישראל נתקבצו בגבעת הישיבה בבני ברק ביום ד' ניסן תשמ"א לקיום המצוה הנדירה של 'ברכת החמה', אחר שהשכימו קום עוד קודם זמן התפילה כותיקין, עמד רבי דוד על כך שבישיבה יתקיים המנין הקבוע לתפילת שחרית בשעה שבע בבוקר.

באחת השנים בהן חל ערב פסח בשבת, בו נהוג להתפלל שחרית בשעה מוקדמת בכדי להספיק לאכול סעודת שבת ולהוציא את החמץ מהבית, הציע אחד מרבני הישיבה לרבי דוד שאף בהיכל הישיבה יתפללו תפילת שחרית כותיקין. אמר לו רבי דוד כי 'ותיקין לא, רק אחר כך'. כאשר תמה בפניו מדוע לא להתפלל כותיקין ומה רע בכך, השיבו רבי דוד: 'חלילה, אין בכך שום ענין רע ואדרבה ענין גדול הוא, אך הרי אתה יודע כי מסורת הישיבות היא כבר שנים רבות וראשי הישיבות לא הנהיגו להתפלל וטעמם עמם, הרי אנו לא ניתן יד לשנות ולהתפלל כותיקין. הגע בעצמך לאחר חמישים שנה יבוא ראש ישיבה וירצה להנהיג להתפלל כותיקין. כשיאמרו לו איך אתה משנה סדרי הישיבה ממה שמקובל בעולם הישיבות, ישיב כי זוכר לפני חמישים שנה התפללו בישיבת פוניבו' כותיקין, ואמנם הוא שכח כי היה זה רק בערב פסח שחל בשבת, ולכן עלינו לנהוג בזהירות לשמור משמרת הקודש לכל ישתנה דבר'.

בעת מלחמת המפרץ, הקדימו בבתי כנסיות רבים את זמן התפילה בליל שבת מחמת האזעקות והטילים שנורו ברובם בלילות. רבי דוד הורה כי אין לשנות את זמן התפילה הקבוע בהיכל הישיבה, באמרו כי 'את סדרי הישיבה לא משנים מחמת שום רוחות שבעולם'. לאחר מכן שח רבי דוד, כי בליל השבת שכך הורה, בא אליו מן הרב מפוניבו' זצ"ל בחלומו ואמר לו: 'ישר כח! שמור על הישיבה מכל משמר'...